

De 99% vs. de 1%

De 99% vs. de 1%

De leden van Partij van de Arbeid blijken altijd bereid in gesprek en in debat te gaan. Ze knikken als ze het eens zijn; ze kijken gefronst als ze het oneens zijn en nemen dan het woord. In de gesprekken en discussies van de afgelopen tijd heb ik gemerkt dat er een groeiende behoefte is aan een nieuwe agenda voor links op sociaaleconomisch terrein.

In Europa, in Nederland, in de steden en in de dorpen voelen PvdA leden en traditionele links kiezers een groeiende onmacht. Ze hebben het gevoel dat het niet uitmaakt op wie ze stemmen, want ze zien geen perspectief voor een verbetering van hun sociaaleconomische positie.

De globalisering heeft de wereld kleiner gemaakt, maar beduidend meer voor de aandeelhouder dan voor de werkende. Voor de aandeelhouder is er een wereld van renderende beleggingen en transacties opengegaan, maar de werknemer moet nog steeds werk in de buurt proberen te vinden. De balans is in alle westerse economieën veranderd in het nadeel van werkenden. Zij moeten hun lonen matigen, flexibel zijn, geen vast contract verlangen, voor nieuwe reorganisatie vrezende en de rekening van blunderende bankiers betalen.

Ook op het gebied van belastingen wordt van werknemers een steeds hogere bijdrage gevraagd, terwijl de overheidsdiensten verslechteren. We moeten meer betalen voor onze zorg zonder dat de kwaliteit omhoog gaat. En ook de kosten van het onderwijs, kind- en ouderopvang gaan omhoog, terwijl de kwaliteit afneemt.

Ondertussen zijn de nominale tarieven van de vennootschapsbelasting in de afgelopen 30 jaar gehalveerd en gebruiken multinationals alle gaten in de wet om zo min mogelijk belasting te betalen. Het gebrek aan internationale regels geeft het grootkapitaal alle mogelijkheid om zich te onttrekken aan een publieke verantwoordelijkheid die vroeger nog gevoeld werd.

Het is tijd om politiek kleur te bekennen. We leven in een wereld van alwetende Amerikaanse techgiganten, de grootbedrijven die denken dat belasting betalen voor de dommen is, van nationalistische muren willen bouwen en mondiale klimaatverandering ontkennen, van aandeelhouders die hun winst veilig stellen door de werknemers de rekening van flexibilisering te presenteren. We leven in een wereld met het recht van de sterksten, de macht van het geld en het gelijk van de schreeuwlelijken.

Het is tijd voor een klassieke sociaaldemocratische beweging: vóór de 99% die nu dreigt te verliezen van de rijkste 1%. Een beweging die zich afzet tegen de oneigenlijke concurrentie, de flexibele arbeidsrelaties, de stagnerende lonen, de steeds soberdere sociale zekerheid, de publieke armoede, de beschimpte overheid tegenover de opkomst van het absolute aandeelhoudersbelang, de groeiende winsten, de topinkomens, de voortgaande vervuiling en de bewierookte markt.

Een nieuwe linkse agenda is nodig voor onze achterban. Zodat zij het geloof terugkrijgen dat we samen richting geven aan onze samenleving. Dat wij de werkenden, de 99%, krijgen wat ons toekomt.

Vijf strijdpunten

I *De onderneming voor allen*

Het principe dat bestuurders van ondernemingen rekening houden met alle belanghebbenden wordt met voeten getreden. De bestuurders zijn door aanzienlijke aandelenbonussen in dienst van de aandeelhouders getreden. Het gevolg is dat duurzaamheid in brede zin het aflegt tegen de winst in het komende kwartaal, dat het inkomen van bestuurders in geen verhouding staat tot het loon een modale werknemer, dat bij fusies en overnames de aandeelhouders beslissen en de werknemers buitenspel staan, dat een flexibele schil van werkenden het winst risico van aandeelhouders moet beperken, dat het dividend voor de eigenaren voorrang krijgt boven een eerlijke bijdrage aan de samenleving, dat goedkope arbeidskrachten vanuit het buitenland een warm onthaal krijgen van werkgevers maar de sociale samenhang in buurten onder druk zet.

Het is tijd om het grootbedrijf weer wortel te laten schieten. Dat kan alleen door de machtsbalans te herstellen en alle belanghebbenden bij een onderneming weer een stem in het geheel te geven.

Bijvoorbeeld door:

- Instemmingsrecht voor werknemers bij fusies en overnames
- Loyaliteitsdividend voor aandeelhouders die een bedrijf trouw blijven en daarvoor worden beloond
- Loonkloof tussen CEO en laagste salarisschaal moet niet meer dan 10 keer bedragen

II *Een eerlijke bijdrage door iedereen*

Het uitgangspunt van onze samenleving is dat iedereen naar vermogen een eerlijke bijdrage levert. Het grootbedrijf profiteert van de aanleg van wegen, de verbindingen door de lucht, het onderwijs en de gezondheidszorg voor werkenden alswel de uitgaven aan kunst en cultuur. Maar het bedrijfsleven denkt tegelijkertijd dat belasting betalen voor de dommen is. Constructies voor financiering, verplaatsing van intellectueel eigendom, brievenbusfirma's in belastingparadijzen, manipulatie van verrekenprijzen en lobby tegen belastingen. Niks is te gek om de eerlijke en eigenlijk bescheiden bijdrage te ontlopen.

Het herstel van het uitgangspunt van een eerlijke bijdrage is noodzakelijk om het idee van een rechtvaardige samenleving te herstellen. Daarvoor moet er een einde komen aan de constructies voor belastingontwijking.

Bijvoorbeeld door:

- Europese winstbelasting in te voeren waarbij de landen bepalen waar bedrijven winst maken en belasting betalen, niet andersom
- Digitale bedrijven ook als elk ander bedrijf winstbelasting gaan betalen
- Bedrijven per land rapporteren over hun winst en welke belasting ze betalen

III *Einde aan almacht van techgiganten*

Het internet als vrijplaats en een ontmoetingsplek voor iedereen dreigt verleden tijd te worden. Er is een concentratie van geld en macht waarin alleen beleggers waarde zien: de vijf grootste bedrijven in beurswaarde zijn techgiganten van Amerikaanse origine. Het is niet alleen de concentratie die zorgen baart. Het is ook het bedrijfsmodel dat gebaseerd op aandacht van gebruikers trekken, omdat advertenties per saldo de bron van inkomsten zijn. Het is ook de invloed van de sociale media op de opvoeding van jongeren, de informatievoorziening van het publiek, het functioneren van democratie. Sociale media in private handen van techgiganten is vragen om moeilijkheden.

Het wordt tijd om weer baas over eigen data te worden en de commerciële invloed in sociale interactie sterk terug te dringen.

Bijvoorbeeld door:

- De Datavakbond te steunen waarin gebruikers zich verenigen om een tegenmacht te vormen
- Tech-giganten als Facebook en Google die een monopoliepositie innemen te splitsen
- Voorwaarden te verbinden aan de algoritmes en content waaraan met name jongeren worden blootgesteld. Op dit moment exploiteren sociale media hun gevoeligheid voor verslaving en sociale bevestiging, terwijl ze er juist tegen beschermd moeten worden

IV *Buffers voor banken*

Tien jaar na de val van Lehman Brothers zijn de lessen van de kredietcrisis nog altijd niet geleerd en getrokken. Nog steeds kunnen banken en landen elkaar omvertrekken en een domino-reactie te weeg brengen, nog steeds zijn bankbalansen vervuild met giftige leningen, nog steeds zijn de buffers van banken laag en weer dreigen schaduwbanken de plek van gereguleerde instellingen in te nemen. Er is het nodige gedaan, maar half werk is geen werk.

Bankieren moet in dienst staan van mens en samenleving. De rekening van risico's mogen niet bij de belastingbetalers liggen, maar moet door de bankiers en de financiers van banken gedragen worden. Als dat saai is, dan moet bankieren maar saai zijn.

Bijvoorbeeld door:

- Hogere buffers voor banken van 10% eigen kapitaal
- Depositiegarantie voor alle tegoeden in de eurozone
- Splitsen van beurshandel van de kerntaken van banken zoals spaargeld en betaalrekeningen

V *Big Farma*

De markt bepaalt de prijs. Dat is zo bij televisies en auto's maar ook voor patiënten met een levensbedreigende aandoening, hun medicijnen kennen soms een

torenhoge prijs. De farmaceutische producent heeft in die gevallen een alleenheerschappij. De farmaceutische industrie profiteert van de toegenomen behoefte aan zorg, maar weet de rekening bij de gemeenschap te leggen en kent onvoldoende concurrentie. De winsten voor *Big Pharma* zijn aanzienlijk, de kosten zijn navenant. Erger nog, niet iedereen krijgt de zorg die nodig en mogelijk is

Een betaalbare zorg voor iedereen is het uitgangspunt. De 'verspilling' van torenhoge prijzen en buitensporige winsten moet halt worden toegeroepen. De Europese Unie moet daarom een tegenmacht tegen de farmaceutische grootbedrijven zijn.

Bijvoorbeeld door:

- Magistrale bereiding toestaan
- Landen op EU-niveau laten onderhandelen met farmaceuten
- Via een convenant of regulering farmaceutische bedrijven dwingen hun (aanzienlijke) winsten te steken in innovatie - niet alleen van medicijnen met een goed economisch rendement, maar ook medicijnen met een maatschappelijke sociale meerwaarde, zoals nieuwe antibioticagroepen.

